

מסורת הש"ס

(א) [כ"ב: במדבר] (ב) [כ"ג: כ"ד]
קאס: (ג) [כ"ד: וסמיון]
(ד) [למן פ: (ה) מגילה ג.
ע"ש: (ו) שמעון בן למלך,
(ז) [דף ג:]].

לעזי רש"י

אורטייא"ש [אורטייא"ש].
ספרדים.
אלו"ם. אלו"ם.

מוסף רש"י

פלילות. ריב (למן פ:).

רבינו הנגאל

מלשון חטא ישראל אע"פ
שחטא ישראל קרי להו
החמא. בני חלפי בין
הדס רע כדגרסינן פירין
לולב הגזול. וגם עברו
את בריתו וגם לקחו
מן החרם וגם גבבו וגם
כחשו וגם שמו בכליהם
ה' גמ. מלמד שעבר על
חמשה חומשי תורה. א"ל
ריש גלותא לרב הונא
עכן חטא בניו ובנותיו
מה עשו שלקחן יהושע.
א"ל ליטעמין כל ישראל
מה חטאו. אלא לדרות.
כלומר לייסרם דכתיב
וכל ישראל ישימעי וידא.
כתיב וישרפו אותם באש
ויסקלו אותם באבנים
דחתי עבד כהו אמר רבינא
בגון גברים וכלי בשורפה
בעלי חיים בסקילה. כתיב
רובה של סנהדרין כו.
אמר רב תחנונים ידבר
אני שר צבא ה' עתה
באתי. וגמירי דלא מפקי
השרים שם שמים לבטלה
שאלוהי כן אסור לאדם
לחת שלום לחבירו בליל
שמא שר הוא ומצא

עכן מ"ט איענוש. ישראל עליה הלא מן הנסתרות היא: חטא ישראל.
מללל אמר חטא העם עדיין שם קדושם עליהם: חילפי.
אורטייא"ש: מושך בערלה. משך את עור אמתו ממיד עד שנשמתרצה
ויסתה את ראש הגיד כדי שלא יראה מהול: פשיטא. הא ר'
אילעא גופיה אמר דעבר על כל
המורה: לא פקר. לא הפקיר עמנו
כל כך: נעברה המאורסה כתיב
כי עשתה נבלה בישראל: כולי האי.
רע לשמים ורע לזריות לזייש את
משפחתה ולאוסרה על בעלה: דייסה
נערה המאורסה. נטעו לסקלו:
לדוסן. שיראו את קלקולו ויהיו
צעמין ולא יסיפו למעול בחרם:
הלאו נשיפה. כסף וזהב ונגדים:
הלאו לסקילה. הוא שור וזהב ונמוסין.
וקנס היה לרדות את האחרים:
אילעא דמילתא. טליט של זמר נקי
בן יומו¹ שמכניזין אותו למילת
מלכיים לבוש שלל יתכלך זמרו:
סרבנא דנשיפה. צנוע צנרין שקורין
אלו"ם: זה משה. כשהיה צריך
לבקש רחמים על ישראל היה מדבר
בשון רכה: פילוט. דין: ולו
הואללו. ולואי שהואללו לישב ולא
לעבור את הירדן משמע שטוב היה
לנו שלא לקיים מצוותך שאמרת לנו
קום עבור את הירדן: קום לך.
משלך ומידך היתה זאת להם שאף
נשדילך נענשו שלא קיימת את
דברי: ויחקם ששים מיל. הר
גזרים ורע עיזל רחוקים ששים מיל
מן הירדן במסכת סוטה (דף לו.) ושם
הקימו את האבנים: כן עשה יהושע.
מקרא כחוב כן ולא יפה דרש רבי
שלא שיהושע שיהיה: אשה גרמה
להם. שלא היה לך לאסור עליהם
צמת יריחו: וסינו דקאמר לנו צמי.
רק שללה וצומתה נצחונו שלא
תחרימם עוד: היכי עזי.
דמשמחיה לאדם צלילה דכיון דאמר
לו הלנו אתה אם ללרנו (יהושע ה)
מכלל צלילה הוא דאי ציממא וכי לא
היה מכיר בין שרי ישראל לשרי אומות
העולם: שמא שר הוא. ואין מוסיאין
שם שמים על המזיק ושלוש שם
שמים הוא שנאמר (שופטים י) ויקרא
לו ה' שלום וכ"ש שאין משמחיה
דדומה כמשמחיה לשעירים:
אמר

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

מד.

תורה אור

דנסתרות משעברו ונגלות לעולם אמר ליה רבי נחמיה וכי ענש על
הנסתרות והלא כבר נאמר עד עולם ואי קאי עד עולם אנסתרות
ע"כ יש להשוות דצאנו ענין דקאי אנגלות קאי אנסתרות דמסתמא
קאי צוה אם איתא דקאי אפרושייה אלא ודאי לא קאי אנסתרות
כלל שזו היא הסבירה דלא מיענשי
אחריו עליהו לעולם ולא כתיב
נסתרות אלא להקיש להו נגלות דכס
שלא ענש על הנסתרות קודם שעברו
שזו הסבירה כך לא ענש על הנגלות
ולהכי איתא היקש ונקודה דאי לאו
נקודה היא דאיהי היקש דלא מיענשי
עונשא רבא אכל וזוטא מיענשי לפי
שהיה להם למחות קמ"ל נקודה דלא
מיענשי כלל ולפי' נקודה דעיינן לא
ימיש לר' נחמיה:

ואתם ריחקתם ששים מילין.
דער גזרים ורע עיזל
היו רחוקים ששים מיל מן הירדן
כדאיתא בפרק אלו נאמרין (סוטה
דף לו.) ויש לתמוה והלא דכין עשה
דלא כתיב והיה עצרכם את הירדן
תקימו את האבנים האלה אשר אנכי
מנאם אתכם היום צהר עיזל ומה
היה יכול לעשות שלא מנאם הר גזרים
והר עיזל עד שם ובפרק אלו
נאמרין פליגי תנאי דמניאם הלא
המה עצבר הירדן מעבר הירדן
ואילן דברי ר' יהודה פירוש ברחוק
מן הירדן היושע עצרם אלו הר
גזרים ורע עיזל שישעין בהן כותים
ר"ל אומר הלא המה עצבר הירדן
סמוך לירדן דאי מעבר הירדן ואילן
והכתיב והיה עצרכם את הירדן
וקמ"ל לר"ל דער גזרים ורע עיזל
שצמון לירדן דבר הכחוש ושנים
היו וצירושלמי אמר מה מקיים רבי
אליעזר הר גזרים ורע עיזל צ'
גבשושית עשו וקראו לאחת הר גזרים
ולאחת הר עיזל על דמיה דר'
יהודה ששים מיל הלכו צאנו היום
על דמיה דר' אליעזר לא זו
ממקומן והשתא ר' שילא דהכא סבר
דקראי כר' אליעזר והיה לו ליהושע
לעשות כן והוא הלך להר גזרים ורע
עיזל שצין הכותים ורצ דלמר הכא
דיהושע שפיר עצד מני סבר כרבי
יהודה או כר' אליעזר:

חיישינן שמא שר הוא. דוקא
בשדות ובהרים מקום
שאין בני אדם מוויין דשכיחי שם שדים
אפי' ציוס כדהיא דפ' במדבר דצמנות
(דף קכז.) ושם שעלה להר אכל
צעיר אפילו צלילה לא חיישין דאי
לא הכי היאך אדם נותן שלום
לחצירו צלילה והיאך אשה מתגרשת
צלילה והא דלא משני הכא דחזו לה
צוואה דצוואה כדמשני (פסחות סז)
משום דאין צוואה ניכרת צלילה:
הא

את העם הזה את הירדן משה נמי מימר אמר¹⁴ למה הרעתה לעם הזה אלא מהכא¹³ ולו הואלנו ונשב
בעבר הירדן ויאמר ה' אל יהושע קום לך דריש ר' שילא א"ל הקב"ה שלך קשה משלהם אני אמרתי¹⁶ והיה
בעברכם את הירדן תקימו אתם ריחקתם מ' מיל בתר דנפק אוקים רב אמורא עליה ודרש¹⁷ כאשר צוה ה' את
משה עבדו כן צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע לא הסיר דבר מכל אשר צוה ה' את משה א"כ מה ת"ל
קום לך א"ל אתה גרמת להם והיינו דקאמר ליה בעי¹⁸ ועשית לעי ולמלכה כאשר עשית ליריחו ולמלכה וגו'
¹⁹ ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא וגו'²⁰ ויאמר לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי [ויפול יהושע אל פניו
ארצה וישתחו] היכי עבד הכי והאמר רבי יוחנן²¹ אסור לו לאדם שיתן שלום לחבירו בלילה חיישינן שמא שר הוא
שאני התם דקאמר ליה אני שר צבא ה' עתה באתי וגו' ודילמא משקרי גמירי דלא מפקי שם שמים לבטלה
א"ל

1. חטא ישראל וגם
עברו את בריתו אשר
צויתו אותם וגם לקחו מן
החרם וגם גבבו וגם
כחשו וגם שמו
בכליהם: יהושע ז יא
ועל דבר אשר לא
יפול את בשר ערלתו
ונברתה תפשו ההוא
מעמית את בריתו הפרי:
בראשית יז יד
2. ויהי והלכד בהרם
ישרף באש אתו ואת כל
אשר לו כי עבר את
ברית יי וכי עשה נבלה
בישראל: יהושע ז טו
והוציאו את הנער אל
פתח בית אביה וסקלوه
אנשי עיר: באבנים
ומתה כי עשתה נבלה
בישראל לזנות בית
אביה ובערת הרע
מקרבך: דברים כב כא
3. ויחך יהושע את עכן
בן זורח ואת הספס ואת
האדרת ואת לשון הנוקב
אשר בניו ואת בנותיו ואת
שורו ואת חמרו ואת
צאנו ואת אהלו ואת כל
אשר לו וכל ישראל עמו
ויצלו אתם ענק עכור:
יהושע ז כד
4. ויאמר יהושע מה
עברתו ועברך יי ביום
הזה וירגמו אתו כל
ישראל אבן ושרפיהם
באש ויסקלו אותם
באבנים: יהושע ז כה
5. ויארא בשלל אדרת
בגדו ואתו סובה
ומאיתם שקלים ססף
לשון וקב אחד חמשים
שקלים משקלם ואחמדם
ואקחם והגם טמנים
בארץ בחור האהלי
והספס תחתי: יהושע ז כז
6. ויחזקו מותו האהל
ויבאום אל יהושע ואל
כל בני ישראל ויצקם
לפני יי: יהושע ז כח
7. ויבן מהם אנשי העי
בשלשים ושישה איש
וירדום לפני השער עד
השברים ויבנו במורד
ויסס לבב העם ויהי
למקום: יהושע ז ה
8. ותחזקו ידבר קש
ועשיר יענה עזות:
משלי יח כג
9. ועמד פינקס ויפול
ותפצץ המנפה:
תהלים קל
10. ויהי והמתיים במנפה
אירבנה ויפצצו אלה:
במדבר כה ט
11. ויאמר יהושע איה
אדני אלדס למא
העברת העביר את העם
זהה את הירדן לחת
אתנו ביד האמרי
להאבידנו ולו הואלנו
ונשב בעבר הירדן:
יהושע ז יא
12. ויחב משה אל יי
יאמר אדני למא
הרעתה לעם הזה למא
זה שלחתי: שמות כב
13. ויאמר יי אל יהושע
קם לך לפה הזה אתה נפל
על פניך: יהושע ז יב
14. ויהי בעברכם את
הירדן תקימו את
האבנים האלה אשר
אנכי מצוה אתכם היום
בהר עיזל ושדות אותם
דברים כז כד
15. כאשר צוה יי את
משה עבדו כן צוה משה
את יהושע וכן עשה
יהושע לא הסיר דבר
מכל אשר צוה יי את
משה: יהושע יא טו
16. ויעשית לעי ולמלכה
אלי

כאשר עשית ליריחו ולמלכה רק שללה ובהמתה תבזזו לכם שים לך ארב לעיר מאחרך: יהושע ח ב.
19. ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא והנה איש עמד לגודו וחרבו שלופה בידו ויפל יהושע אליו
ויאמר לו הלא אתה אם לצרינה: יהושע ח יג.
20. ויאמר לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי ויפול יהושע אל פניו ארצה וישתחו ויאמר לו מה אדני מדבר אל עבדך: יהושע ח יד